

NIEUWSBRIEF

TERUGKEERPRAKTIJK

November 2011

Deze nieuwsbrief wil hulpverleners van vluchtelingen en mensen zonder papieren ondersteunen door tweemaandelijks een overzicht te bieden van de Belgische terugkeerpraktijk en van actuele informatie over de situatie in landen van terugkeer. Kennis over de terugkeerpraktijk en over de situatie in het terugkeerland maakt het voor hulpverleners en migranten eenvoudiger om de verschillende terugkeeropties beter in te schatten. Bedoeling is dat deze informatie bijdraagt tot het vinden van een duurzame verblijfssituatie, in België of in een ander land. Bronmateriaal om de Belgische terugkeerpraktijk in kaart te brengen bestaat onder meer uit openbare rapporten van overheden, ngo's en mensenrechtenorganisaties. Frequente gedetailleerde openbare rapporten inzake de Belgische gedwongen terugkeer ontbreken tot op vandaag. De Dienst Vreemdelingenzaken publiceert informatie in haar jaarverslagen en antwoordt regelmatig op concrete vragen van Vluchtelingenwerk Vlaanderen.

**Indien de lezer informatie wil krijgen over een land dat niet in deze overzicht is, gelieve de helpdesk terugkeer te contacteren:
02 274 00 38 of terugkeer@vluchtelingenwerk.be**

Inhoud

1. Terugkeernieuws België	2
2. Terugkeer- en re-integratiegerelateerd nieuws per land van herkomst	3
3. Terugkeernieuws EU/ Raad van Europa/ VN	8
4. Fiches terugkeerpraktijken per land	10
4.1 Voornaamste herkomstlanden van asielzoekers	11
4.2 Andere belangrijke landen van terugkeer (gedwongen en ondersteund)	16
4.3 Andere landen (relevant op internationaal niveau)	19
5. Overzicht terugname- en overname akkoorden	20
Links voor verdere informatie	22
Lijst met gebruikte afkortingen	23

1. Terugkeernieuws België

Hieronder vindt u nieuws over het Belgische terugkeerbeleid (zowel gedwongen als vrijwillig) en algemene terugkeercijfers (indien bekend).

Cijfers vrijwillige terugkeer

September was een recordmaand voor het aantal vrijwillige terugkeerders. In totaal keerden 387 mensen terug met als grootste groep Kosovaren, gevolgd door Rusland, Armenië en Irak. In oktober 2011 was het aantal 309. Dat brengt het totaal aantal personen die dit jaar vrijwillig terugkeerden (van januari tot oktober) op 2805. Er is ook een stijging merkbaar van het aantal terugkeerders die nog een lopende asielprocedure hadden of uitgeprocedeerd zijn tegenover vorig jaar. Bron: Fedasil, www.vrijwilligeterugkeer.be, Nieuws25/10/2011

Re-integratiebijstand

Het budget voor re-integratieondersteuning voor micro-ondernemingen uit het Europees Terugkeerfonds is bijna volledig uitgeput, meldt Fedasil. Bron: [Nieuwsbrief Vrijwillige terugkeer](#) nr.9, 27 oktober 2011

IOM heeft in 2011 re-integratiebijstand ook mogelijk gemaakt in volgende landen: Costa Rica, Djibouti, Haïti en sinds oktober ook Mongolië. Dit brengt het totaal aantal landen waarop IOM terugkeer kan organiseren op 91. Bron: statistieken IOM REAB-Partner Vergadering 20/10/2011

Medische informatie

Kruispunt Migratie-integratie heeft haar website www.vreemdelingenrecht.be geactualiseerd en uitgebreid met een pagina waar [medische landeninformatie](#) te vinden is die bij verblijf of terugkeer interessant kan zijn. Er staat ook een lijst met websites over beschikbare medicatie in herkomstlanden.

Terugkeerrichtlijn geïmplementeerd in Belgische wetgeving

Op 16 november keurde de Commissie Binnenlandse Zaken een [wetsontwerp](#) goed over de omzetting van de Europese terugkeerrichtlijn. Donderdag 24 november werd het ook door de Kamer goedgekeurd. Afgewezen asielzoekers zullen nu een langere termijn krijgen om vrijwillig terug te keren. De termijn van het bevel om het grondgebied te verlaten wordt verlengd, van 5 dagen naar 30 dagen. Er zijn echter heel wat uitzonderingen, waardoor hele categorieën van personen hun recht op vrijwillige terugkeer verliezen. Dit geldt onder meer voor mensen met een 'risico op onderduiken',

asielzoekers die een derde asielaanvraag indienden zonder nieuwe elementen, en afgewezen asielzoekers die niet vrijwillig terugkeerden binnen de wettelijke termijn.

Georganiseerde terugkeer naar de Balkan

De Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ) organiseert deze maand vrijwillige terugkeer naar Servië, Macedonië, Albanië en Bosnië-Herzegovina via gratis busritten. Asielzoekers uit deze landen die zich inschrijven voor een terugkeer doen daarbij afstand van hun lopende asielprocedure. Gedurende deze periode is er via IOM geen terugkeer per vliegtuig naar die landen mogelijk. Voor deze landen geldt al langer dat terugkeerders wel aanspraak kunnen maken op een vrijwillige terugkeer, maar niet meer op de terugkeerpremie of re-integratiepremie. Dit valt samen met de afschaffing van de visumplicht in 2009 en 2010.

Ook in 2010 werden dergelijke busritten georganiseerd. Toen keerden 61 Servische en 40 Macedonische onderdanen op vrijwillige basis terug onder begeleiding van personeel van DVZ. Daaronder bevonden zich 20 families met kinderen en 9 alleenstaanden. (zie [jaarverslag DVZ 2010](#) p. 145) Bron: [Nieuwsbrief Vrijwillige terugkeer](#) nr.9, 27 oktober 2011

Lijst van Veilige landen

De Commissie Binnenlandse Zaken van de Kamer keurde op 16 november de invoering van [een lijst](#) van veilige herkomstlanden in de vreemdelingenwet goed. Het invoeren van een lijst van veilige landen betekent dat asielzoekers afkomstig uit die landen hun asielprocedure sneller doorlopen en dat de bewijslast wordt omgekeerd. De lijst, die vooral gericht is op de Balkanlanden, is bedoeld om het aantal asielaanvragen in België te doen dalen.

2. Terugkeer- en re-integratiegerelateerd nieuws per land van herkomst

In deze rubriek vindt u de recentste rapporten in verband met de veiligheidssituatie en re-integratiemogelijkheden in een selectie van herkomstlanden. Ook nieuws vanuit andere Europese lidstaten in verband met terugkeer naar een van deze herkomstlanden wordt hier, indien relevant, weergegeven.

Contents

Afghanistan, Armenië, Brazilië, China, DR Congo, Eritrea, Georgië, Guinee, Irak, Iran, Ivoorkust, Kameroen, Libië, Mongolië, Pakistan, Rusland, Servië, Soedan, Somalië, Sri Lanka, Syrië

Afghanistan

Het Europese Hof voor de Rechten van de mens oordeelde op 13 oktober 2011 in de zaak *Husseini versus Zweden* (10611/09) dat de algemene situatie in Afghanistan op zich geen voldoende grond is om te besluiten dat de gedwongen terugkeer van een Afghaan automatisch een schending van artikel 3 EVRM inhoudt. Het Hof baseert zich op de UNCHR richtlijnen van 20 december 2010, waarin gebieden vermeld staan waar een algemene onveilige situatie geldt. De Zweedse overheid stuurt betrokkene echter niet terug naar het onveilige Ghazni. Zij baseert zich voor de repatriëring op het vestigingsalternatief uit de UNHCR richtlijnen dat het redelijk acht iemand te hervestigen in een ander gebied wanneer er steun en bescherming van familie, stam of gemeenschap mogelijk is. In bepaalde omstandigheden kunnen alleenstaande mannen of kerngezinnen zich in stedelijke of semistedelijke gebieden zelfs vestigen zonder steun. Het Hof zal hier nog steeds geval per geval moeten beoordelen om die 'omstandigheden' te kunnen inschatten. Bron: Vluchtelingenwerk Nederland, UPdate nr.43, 26 oktober 2011

De Nederlandse voorzieningenrechter oordeelde in een arrest van 11 augustus 2011 (AWB/215112) dat een Afghaan bij gedwongen terugkeer naar Paktia een reële kans maakt op een schending van artikel 3 EVRM. De rechter steunde zijn arrest op een brief van 21 december 2010 van Amnesty International die hij nog steeds actueel acht. Uit de brief blijkt dat de Taliban de regio voor en na 2001 domineerde en vele mannen er gedwongen werden gerecruiteerd. Mannen die de verplichting hebben kunnen ontkomen riskeren bij terugkeer mogelijk wraakacties of in sommige gevallen zelfs executie. (Brief 21 december 2010) Bron: Vluchtelingenwerk Nederland, UPdate nr.36, 7 september 2011

Het rapport 'Just Don't Call It a Militia' van Human Rights Watch van 12 september 2011 meldt een hele reeks van ernstige mensenrechtenschendingen waaraan onofficiële

gewapende troepen (Kunduz) en de Afghaanse lokale politie (Baghlan, Herat en Uruzgan) zich bezondigen. Het rapport steunt daarbij op getuigenissen van Afghaanse inwoners en Amerikaanse militairen.

De Veiligheidsraad van de Verenigde Naties bracht op 21 september 2011 het rapport 'The Situation in Afghanistan and its Implications for International Peace and Security' uit. Daaruit blijkt dat het aantal veiligheidsincidenten in Afghanistan over de periode maart-juni met 20% gestegen is.

Armenië

Op 27 oktober 2011 lanceerde EU Commissaris Cecilia Malmström een nieuw 'Mobility Partnership' met Armenië. Een gezamenlijke verklaring werd ondertekend tussen 10 lidstaten van de EU - waaronder België - en Armenië over mobiliteit. Via het akkoord worden een aantal gezamenlijke initiatieven ondernomen rond migratie. De EU zal de Armeense autoriteiten ondersteunen bij het beheren van migratie, mensenhandel en de bescherming van vluchtelingen en terugkeerders. Op 16 oktober stelde de Europese Commissie reeds voor om onderhandelingen op te starten met Armenië rond een terugnameakkoord en de versoepeling van visa voor kort verblijf.

China

Human Rights Watch roept in 'China: Account for Forcibly Returned Uighurs' (2 september 2011) China op om internationale organisaties toegang te verlenen tot teruggekeerde Oeigoeren. HRW slaagde er tot op heden niet in de laatste Oeigoeren die vanuit Azië (Kazachstan en Cambodja) werden gerepatriëerd te traceren en maakt zich zorgen over hun toestand. Verder wordt de Chinese regering aangemaand om niet langer diplomatieke druk uit te oefenen op andere landen om Oeigoeren onmiddellijk terug te sturen zonder dat zij de kans kregen om hun rechten te doen gelden, inclusief het recht om asiel aan te vragen. Dit houdt volgens

HRW immers een schending in van het internationaal recht. Het Amerikaanse CECC (Congressional-Executive Commission on China) uitte eerder in [een persbericht](#) (31 augustus 2011) een grote bezorgdheid over 11 Oeigoeren die door Maleisië werden teruggestuurd. Ook deze commissie is van oordeel dat het gedwongen terugsturen van Oeigoeren het internationale recht schendt.

[Het nieuwe rapport 'They can't send me back: Uyghur asylum seekers in Europe'](#) (20 september 2011) van UHRP (Uyghur Human Rights Project) schetst aan de hand van enkele getuigenissen een beeld van de specifieke situatie van Oeigoeren en geeft inzicht in hun voornaamste motief om te vluchten. Zoals blijkt uit de cijfers en het verslag worden hun asielaanvragen vaak afgewezen wegens een gebrek aan nauwkeurige informatie en is men zich in Europa weinig bewust van de repressieve houding die China ten aanzien van deze minderheid aanneemt.

In een [Operational Guidance Note](#) van de UK Border Agency van 11 oktober 2011 staan richtlijnen voor het behandelen van asielaanvragen van Chinese burgers en voor hun terugkeer. De nota geeft informatie over de medische situatie en de actuele toestand van de mensenrechten.

DR Congo

Het rapport ['Demokratische Republiek Kongo: Aktuelle Entwicklungen'](#) van OSAR (Organisation Suisse d'Aide aux Réfugiés) van 6 oktober 2011 belicht de politieke en socio-economische situatie van Congo. Bijzondere aandacht wordt besteed aan enkele risicogroepen waaronder vrouwen, oppositieleden en mensenrechtenactivisten. Dit rapport is enkel in het Duits beschikbaar.

UNHCR heeft sinds 2005 [een vrijwillige terugkeerprogramma](#) voor vluchtelingen in de buurlanden Tanzania en Burundi die terugkeren naar de districten Uvira en Fizi in Zuid-Kivu. UNHCR heeft met lokale autoriteiten in Zuid-Kivu onderhandeld om een systeem in te voeren dat juridisch bindende documenten kan overhandigen aan terugkeerders over hun eigendomsrecht op de grond die ze voor de oorlog in hun bezit hadden. Dit is een belangrijke factor voor vluchtelingen om terug te keren. UNHCR telt vandaag 60.000 Congolese vluchtelingen in Tanzania en 29.000 in Burundi. UNHCR en de autoriteiten van DRC zullen met deze twee gastlanden naar duurzame oplossingen zoeken.

Eritrea

De UK Home Office heeft [operationele richtlijnen](#) uitgeschreven voor de behandeling van asielaanvragen van Eritreeërs - 12 september 2011. Op pagina 16 wordt het illegaal uitreizen van het land als grond aangehaald voor een asielaanvraag, gezien het risico op strenge straffen en mishandeling bij terugkeer. Punt 3.10.5 beschrijft de risico's bij een gedwongen terugkeer. Daarnaast schenkt deze nota bijzondere aandacht aan de situatie van bepaalde risicogroepen (Jehova's getuigen, oppositieleden, leden van de Pinkstergemeente, ...) en de medische zorg die er voorhanden is. (Meer informatie in het Country of Information Rapport van de UK Home Office van 17 augustus 2011)

Human Rights Watch meldt in haar artikel ['End Mass summary deportations of Eritreans'](#) op 25 oktober 2011 dat Soedan in toenemende mate groepen Eritreeërs terugstuurt zonder dat hun asielaanvragen daadwerkelijk behandeld werden. UNHCR, dat Soedan publiekelijk veroordeelde wegens de deportatie van 300 Eritreeërs op 27 oktober, stelt dat asielzoekers bij terugkeer een ernstig risico lopen op een mensonterende behandeling, omdat zij onwettig het land verlieten en door het regime beschouwd worden als deserteurs die hun legerdienst hebben proberen ontduiken.

Human Rights Watch waarschuwt in een [persbericht van 14 november 2011](#) over de huidige Egyptische terugkeerpraktijken. Egypte neemt asielzoekers die afkomstig zijn uit Eritrea gevangen en dwingt hen met geweld tot het ondertekenen van documenten waarin ze zouden verklaren vrijwillig te willen terugkeren. Egypte mag de vluchtelingenwet niet langer blijven uithollen en moet UNHCR toelaten om de asielzoekers te screenen zodat degenen die in aanmerking komen voor het statuut van vluchteling kunnen worden geïdentificeerd. Egypte moet dan haar internationale verplichting nakomen en de vluchtelingen bescherming bieden, aldus HRW.

Georgië

In het [Thematisch Ambtsbericht](#) van 30 augustus 2011 bespreekt het Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken de vreemdelingenwetgeving en het staatsburgerschap van Georgië. Het rapport bevat vanaf pagina 25 praktische informatie die waardevol kan zijn bij het staven van asielverzoeken of het voorbereiden van een terugkeer. Daarbij wordt bijzondere aandacht besteed aan de gebieden Abchazië en Zuid-Ossetië.

Guinee

In het nieuw **Algemeen Ambtsbericht** over Guinee van 9 september 2011 vat het Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken de actuele toestand samen in verband met veiligheid, de positie van de vrouw (genitale verminking) en de mensenrechten in het algemeen. Vanaf pagina 42 bespreekt men in het bijzonder de situatie van terugkeerders.

Op 11 november bracht **Human Rights Watch** de moeilijke omstandigheden aan het licht waarin enkele stafleden van een prominente Guinese Mensenrechtenorganisatie zijn verzeild geraakt. Toen ze twee gevangenen wilden begeleiden bij hun vrijlating, werden de activisten opgepakt en urenlang verhoord. HRW eist dat de Guinese autoriteiten deze zaak grondig onderzoeken en de verantwoordelijke bevelhebbers ter verantwoording roepen. Leden van mensenorganisaties mogen immers geen doelwit vormen van illegale detentie, intimidatie of vervolging.

Irak

In het rapport **'Third report of the Secretary-General pursuant to paragraph 6 of resolution 1936(2010)'** van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties van 7 juli 2011 wordt aandacht besteed aan de recente politieke ontwikkelingen die het land doormaakt. Ook enkele internationale ontwikkelingen waaronder de opvolging van resolutie 1284 - die voorziet in de terugkeer van de Koerdische vluchtelingen - worden in het rapport vermeld.

Volgens het rapport **'Response still centred on return despite increasing IDP demands for local integration'** van het IDMC (Internal Displacement Monitoring Centre) (23 september 2011) raken religieuze minderheden nog steeds ontheemd in Irak. Het rapport schetst een beeld van de socio-economische toestand en legt de nadruk op de moeilijkheden voor een humane en duurzame terugkeer.

Het IWPR (Institute for War and Peace Reporting) schetst in **'Iraq: Kurdish Refugees Remain in Limbo'** (1 november 2011) de situatie van de Koerden, die het geweld in Turkije en Syrië ontvlucht zijn en al ettelijke jaren in Irak wonen. Zij verblijven nog steeds in tijdelijke nederzettingen, mogen niet legaal werken en hun kinderen zijn ondertussen staatloos geboren. Zolang hen geen recht op verblijf wordt verleend kunnen zij hun levensstandaard niet verbeteren, aldus het rapport. Zowel Koerden die in Irak willen blijven als voormalige aanhangers van de PKK die vrezen voor vervolging, bevinden zich zo in een moeilijke positie.

Iran

Het Noorse Country of Origin Information Centre bracht op 7 juli 2011 het rapport **'Iran: Christians and converts'** uit. Het rapport kadert de moeilijke situatie van de christelijke minderheden in Iran met bijzondere aandacht voor de leden van de 'huiskerken'. Het rapport meldt op pagina 22 gevallen van inbeslagname van reisdocumenten en de vervolging van christenen na het bijwonen van christelijke conferenties.

Ivoorkust

In het **Thematisch Ambtsbericht** van 29 september 2011 beschrijft het Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken gedetailleerd de veiligheidssituatie in Ivoorkust voor de periode van maart tot september 2011. Die zou er sinds het einde van de crisis vanaf september langzaam op zijn verbeterd. Op pagina 21 en 26 staat informatie over de terugkeer van vluchtelingen uit buurlanden. Dit ambtsbericht hangt samen met een besluit over het al dan niet verlengen van het besluit- en vertrekmoratorium.

De UNHCR **Update No. 36 'Côte d'Ivoire Situation'** van 24 oktober 2011 rapporteert over het eerste konvooi vluchtelingen die vanuit Liberia vrijwillig worden gerepatriëerd naar Ivoorkust. Deze operatie gebeurde in het kader van de overeenkomst die gesloten werd tussen Liberia, Ivoorkust en UNHCR. Toulepleu, Blolequin en Guiglo en de omliggende dorpen vormen volgens het rapport de belangrijkste terugkeerregio.

Kameroen

In het rapport **'Kamerun: Female Genital Mutilation (FGM) in Mamfe'** van OSAR (Organisation Suisse d'Aide aux Réfugiés) van 4 oktober 2011 krijgen we concrete informatie over de praktijken van vrouwenbesnijdenis in het Manyu district, Kameroen. Het rapport geeft ondermeer informatie over de leeftijd, de beschermingsmogelijkheden en risico's bij zwangerschap.

Libië

Het HRW rapport **'Militias Terrorizing Residents of 'Loyalist Town''** van 30 oktober 2011 onderzoekt de schendingen van mensenrechten in Libië. Zo zouden milities van de stad Misrata de ontheemde inwoners van het nabijgelegen stadje Tawergha terroriseren. De voormalige inwoners worden door de milities beschuldigd van gewelddaden die zij onder het Khaddafi regime zouden hebben gepleegd en het wordt

hen verboden naar hun stad terug te keren. HRW bundelt enkele geloofwaardige getuigenissen van Tawerghans die het slachtoffer waren van willekeurige detentie en mishandeling, soms met de dood tot gevolg.

Pakistan

Het nieuwe **Country of Origin Information Report** van de UK Border Agency (29 september 2011) geeft actuele landeninformatie en informatie over de mensenrechtensituatie in Pakistan. Op pagina 247 en 248 wordt dieper ingegaan op de behandeling van terugkeerders. Voor wie terugkeert naar Pakistan is er over het algemeen geen probleem. Wordt iemand echter overhandigd aan de plaatselijke autoriteiten, dan zal een ondervraging plaatsvinden. Er zal voornamelijk worden onderzocht of de persoon niet met een vervalst paspoort reist.

Rusland

Het **Thematisch Ambtsbericht** Staatsburgerschaps- en vreemdelingenwetgeving van de Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken van 3 oktober 2011 gaat over de Russische Federatie. Dit rapport handelt vanaf pagina 44 over de vluchtelingenwetgeving, de behandeling van asielzoekers en besteedt speciale aandacht aan de situatie van Georgiërs en Armeniërs in Rusland.

Servië

In het rapport **'Serbia as a Safe Third Country: A Wrong Presumption'** (september 2011) stelt het Hungarian Helsinki Committee (HHC) dat Hongarije het EVRM schendt wanneer zij asielzoekers bij aankomst via de Servische grens onmiddellijk terugstuurt. Dit is mogelijk omdat Hongarije Servië als 'safe country' beschouwd en door dit amendement dient Hongarije de asielaanvragen niet te onderzoeken. Het HHC stelt dit ter discussie omdat Servië slechts enkele asielzoekers in staat stelt een asielaanvraag in te dienen, sommigen asielzoekers de toegang tot het grondgebied weigert en omdat Servië zelf een discutabele lijst van veilige herkomstlanden hanteert (Griekenland, Turkije, Wit-Rusland en Rusland). Op grond hiervan besluit HHC dat Hongarije het non-refoulement principe, zoals bedoeld in het Vluchtelingenverdrag, schendt door mensen door te sturen naar een land waar ze alsnog het risico lopen op een behandeling in strijd met Artikel 3 EVRM.

UNHCR verwelkomt in een persbericht van 8 november 2011 het regionaal initiatief waarbij 4 Balkan landen - Bosnië-Herzegovina, Kroatië, Montenegro en Servië - zich ertoe verbinden samen extra inspanningen te leveren om aan de langst aanslepende vluchtelingensituatie in Europa het hoofd te kunnen bieden. De voorgenomen maatregelen omhelzen onder meer een versnelde procedure voor het verkrijgen van documenten bij de burgerlijke stand, maar ook enkele tegemoetkomingen aan de behoeften van plaatselijke minderheden. UNHCR zal de regionale aanpak blijven ondersteunen en de landen helpen hun asiel- en terugkeerpraktijken in overeenstemming te brengen met de internationale en Europese normen.

Soedan

De Hoge Commissaris voor de Mensenrechten meldt in zijn periodiek rapport **'Preliminary report on violations of international human rights and humanitarian law in Southern Kordofan from 5 to 30 June 2011'** (augustus 2011) ernstige schendingen van de mensenrechten in Zuid-Kordofan, Soedan. Het gaat onder meer over willekeurige arrestaties, executies en detentie. Vanaf pagina 9 gaat het rapport in op de situatie van vluchtelingen die gedwongen verplaatst worden of terugkeren.

Amnesty International en Human Rights Watch roepen de internationale gemeenschap en de VN Veiligheidsraad op om praktijken in Soedan te veroordelen. De organisaties meldden in het artikel **'Sudan: Southern Kordofan Civilians Tell of Air Strike Horror Says Amnesty'** op 30 augustus 2011 bombardementen door de Sudan Armed Forces waarbij ook de bevolking sterk getroffen wordt. Daarnaast pleit ze voor een vlotte bereikbaarheid van de getroffen gebieden waardoor humanitaire hulp zo snel en efficiënt mogelijk zou kunnen geboden worden.

Het **'Report of the independent expert on the situation of human rights in the Sudan'** (22 augustus 2011) van de Verenigde Naties handelt over de mensenrechtensituatie in zowel Zuid- en Noord-Soedan als in de regio's Abyej, Zuid-Kordofan en Darfur. Het rapport besluit dat journalisten, studenten en tegenstanders van de huidige machthebbers nog steeds werden vervolgd omwille van hun activiteiten.

Somalië

In de **'Operational Guidance Note Somalia'** van oktober 2011 geeft het Britse Home Office enkele richtlijnen voor de behandeling van Somalische asielaanvragen. De nota gaat de

veiligheidssituatie na maar schenkt ook aandacht aan enkele risicogroepen en minderheden. Ze geeft daarbij ook praktische informatie mee die mogelijk nuttig kan zijn voor terugkeerders.

In het rapport '[Report of the independent expert on the situation of human rights in Somalia, Shamsul Barivan](#)' van de Human Rights Council van de United Nations van 29 augustus 2011 kan men de mensenrechtensituatie nagaan in Zuidcentraal-Somalië, Somalië, Puntland, Somaliland, en de regio Sool, Sanaag en Cayn. De politieke situatie, de veiligheidssituatie en de situatie op het gebied van hongersnood worden toegelicht.

Sri Lanka

OSAR (Organisation Suisse d'Aide aux Réfugiés) bracht een nieuw [thematisch rapport](#) uit 'Sri Lanka: situation des Tamouls originaires du Nord et de l'Est du pays vivant à Colombo et situation des personnes de retour' - 22 september 2011. Dit rapport belicht de situatie van Tamils in Colombo en de moeilijkheden en risico's waar terugkeerders mogelijk mee worden geconfronteerd. Alle gedwongen repatriëringen naar Colombo worden signaleerd bij het Criminal Investigation Department waarna systematisch vingerafdrukken worden afgenomen. Afgewezen asielzoekers worden uit de wachtrijen gehaald en vastgehouden voor ondervraging. Ze zijn herkenbaar aan hun tijdelijke reisdocumenten. De vasthouding kan uren, dagen of maanden duren en meestal worden deze personen overgebracht naar de gevangenis. Tamils van het noorden en het oosten worden onderhevig aan een strengere ondervraging.

Immigration and Refugee Board Canada (IRB) bracht het rapport '[Information on the treatment of Tamil returnees to Sri Lanka](#)' - 22 augustus 2011 - uit waarin gedetailleerde informatie staat te lezen over de wijze waarop Tamils bij terugkeer in Sri Lanka worden behandeld. Het rapport behandelt daarbij ook de situatie van terugkeerders die niet meer in het bezit zijn van de vereiste documenten.

Er is een nieuw [Algemeen Ambtsbericht](#) uit over Sri Lanka van de Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken - 26 oktober 2011. De recente politieke ontwikkelingen, mensenrechten en veiligheidssituatie in Sri Lanka worden geüpdate en toegelicht. Het rapport behandelt vanaf pagina 62 de situatie van gerepatriëerde Sri Lankanen. In tegenstelling met vorige rapporten wordt hier geschreven dat er geen aanwijzingen zijn dat uitgeprocedeerde asielzoekers problemen zouden ondervinden bij hun terugkeer.

Syrië

Amnesty International bracht in het rapport '[The long reach of the Mukhabaraat: violence and harassment against Syrians abroad and their relatives back home](#)' - oktober 2011 - enkele schokkende praktijken aan het licht van de Syrische veiligheidsdienst. Het rapport steunt op getuigenissen van Syrische activisten die in de VS of Europa wonen en geïntimideerd en bedreigd werden door ambtenaren uit hun land van herkomst.

In het rapport 'State policies and military actions continue to threaten further displacement' (11 november 2011) van het IDMC (Internal Displacement Monitoring Centre) worden de vier verschillende groepen van Syrische vluchtelingen in eigen land behandeld. Gezien deze verplaatsingen meestal het resultaat zijn van militaire acties tegen de eigen bevolking, is de informatie over deze risicogroepen schaars.

3. Terugkeernieuws EU/ Raad van Europa/ VN

In deze rubriek vindt u belangrijk nieuws rond terugkeer vanuit de EU (terugnameakkoorden, rechtspraak Europees Hof van Justitie,...) en de Raad van Europa (rechtspraak Europees Hof voor de Rechten van de Mens, standpunten Commissaris voor Mensenrechten...)

Europese Unie

EU Uitbreidingsstrategie

De Europese Commissie stelde op 12 oktober 2011 de 'Uitbreidingsstrategie van de EU voor 2011-2012' aan het Europees Parlement voor. Hierin komen de evoluties van de onderhandelingen met de kandidaat-lidstaten gedetailleerd aan bod. Op pagina 14 staan Macedonië en Montenegro, pagina 15 Albanië, gevolgd door Bosnië-Herzegovina, Servië en Kosovo. Op pagina 18 Turkije en 19 IJsland.

De Europese Commissie publiceerde over Turkije een specifiek 'Progress Report' -12 oktober 2011. Wat betreft bescherming van asielzoekers is het wettelijk kader ontoereikend. Opsluiting en deportatie in kader van migratie zijn bijkomende bekommernissen. Verder staat dat het overnameakkoord gesloten met de EU nog steeds niet werd ondertekend. Het bilateraal overnameprotocol met Griekenland dat sinds 2010 in werking trad moet nog worden geïmplementeerd. De onderhandelingen met Nigeria en Rusland zijn afgerond. Op pagina 90 staat de evaluatie van gedwongen en vrijwillige terugkeer.

Onderhandelingen EU-Moldavië

Het rapport van de Europese Commissie en de Hoge Ver- tegenwoordiger van de Unie voor Buitenlandse Zaken - 16 september 2011 - evalueert de implementatie van het Action Plan on Visa Liberalisation dat werd gesloten tussen EU en Moldavië. Dit plan voorziet in een versoepeling van de visumplicht in combinatie met een terugnameovereenkomst. Het ontwikkelen van de wetgeving inzake 'migratie management' en 'inspanningen om illegale migratie tegen te gaan' worden positief geëvalueerd. Bij het laatste refereren ze naar de onderhandelingen van terugnameakkoorden met niet-EU landen. Moldavië is hiervoor in onderhandeling met Rusland, Bosnië-Herzegovina en Montenegro. Met Servië werd al een akkoord afgesloten.

Migratiebeleid van de EU

De Europese Commissie wil tot een coherenter EU-migratie- beleid komen en pleit daarom voor dialoog en operationele samenwerking op het gebied migratie en mobiliteit met niet-EU landen. Met de huidige uitdagingen op gebied van migratie stelt de Commissie een vernieuwde 'Global Approach to Migration and Mobility' voor waarvan de twee eerste pijlers 'het legaliseren van migratie' en 'het tegengaan van illegale migratie en mensenhandel' zijn. Met de 'Mobility Partnerships' wil de Commissie engagementen zien op gebied van mobiliteit en visumvereisten linken aan terugname akkoorden. In oktober werden hierover reeds gesprekken gevoerd met Tunesië en Marokko, Egypte volgt. Een online 'EU Immigration Portal' moet migranten helpen om beter geïnformeerde keuzes te maken over migratie en mobiliteit. De Commissie stelt in haar nieuwe strategie de migrant zelf en de mensenrechten voorop en pleit voor bescherming voor kwetsbare migranten zoals asielzoekers of staatlozen. Bron: persbericht Europese Commissie 18/11/2011

Wijziging Europese Fondsen

In een voorstel van de Europese Commissie tot wijzi- ging van de budgetten van Binnenlandse Zaken wordt het aantal Europese fondsen fors verminderd. Het Europees Vluchtelingenfonds, het Europees Integratiefonds en het Europees Terugkeerfonds zal worden vervangen door het Fonds Migratie- en Asiel dat de thema's asiel, migratie en terugkeer zal bevatten. Daarnaast zullen er financiële stimulansen voor de lidstaten worden voorzien in het kader van hervestiging en resettlement. Het tweede fonds is het Fonds Interne Veiligheid waaronder de controle van de buitengrenzen valt. Aan de agentschappen Frontex en EASO en aan Eurodac zullen aparte fondsen worden toegekend. Bron: Ecre Weekly Bulletin 18/11/2011

Europees Hof van Justitie

De Advocaat-generaal van het Europees Hof van Justitie stelt in zijn **opinie** in de zaak N.S versus Secretary of State for the Home Department(C-411/10) dat asielzoekers onder de toepassing van Dublin niet mogen worden teruggestuurd naar landen waar de Grondrechten, zoals bepaald in het EU Handvest, niet worden gerespecteerd. Het ging over een Afghaanse asielzoeker die tijdens zijn vlucht werd gearresteerd in Griekenland en asiel heeft aangevraagd in het Verenigd Koninkrijk. Het VK ging de Afghaan terugsturen naar Griekenland die volgens de Dublin richtlijn de asielaanvraag moet behandelen. Maar als dit een serieus risico inhoudt op een schending van de grondrechten, worden Europese lidstaten geacht de asielaanvraag zelf te onderzoeken. Dit opiniestuk is niet bindend maar heeft een grote gezagswaarde. Bron: ECRE Weekly Bulletin 30/09/2011

Raad van Europa

Repatriëring door Italië

In het **rapport** van de Mensenrechtencommissaris Thomas Hammarberg van 7 september 2011, na een bezoek aan Italië roept Hammarberg de Italiaanse autoriteiten op om de richtlijnen inzake gedwongen terugkeer te respecteren en te verzekeren dat er geen collectieve repatriëringen plaatsvinden naar gebieden waar reële veiligheidsrisico's bestaan wat het non-refoulement principe zou schenden.

De Raad van Europa brengt in haar '**Report on the Visit to Lampedusa**' - 23 maart 2011 - specifieke aanbevelingen voor de opvang van asielzoekers op Lampedusa. De Italiaanse autoriteiten beslisten eerder de haven van Lampedusa te verklaren.

UNHCR, IOM and Save the Children betreuren in een **joint statement** van 1 oktober 2011 deze beslissing, omdat ze de slaagkansen van reddingsoperaties zou kunnen ondermijnen omwille van de langere afstanden. Bron: Migrants at Sea

Terugkeerbeleid in de context van gewelddadige conflicten

In het artikel '**Returns in the context of violent conflicts - how are Member States adapting their policies?**' van het European Migration Network worden adhv drie studies van EMN (Libië, Syrië en Afghanistan) gekeken hoe Europese lidstaten hun terugkeerbeleid aanpassen wanneer een terugkeerland in humanitaire en/of militaire crisis zit. De eerste bevinding is dat het terugkeerbeleid van de Europese lidstaten wordt pas geformaliseerd indien er een groter aantal asielaanvragen zijn uit dat land. Een tweede bevinding is dat Europese lidstaten systematisch nalaten afgewezen asielzoekers te monitoren na hun gedwongen uitzetting. In de gevallen waarin dit wel gebeurd was, bleek de informatie nuttig bij het herzien van het nationaal terugkeerbeleid. Bron: Newsletter EMN oktober 2011

De verschillende studies zijn te vinden op de website van EMN via deze [link](#).

Frankrijk schuldig aan collectieve uitzetting Roma

De Raad van Europa maakte op 10 november 2011 het **rapport** publiek waarin geconcludeerd wordt dat de collectieve uitzetting van Roma door Frankrijk een ernstige schending van het Europees Sociaal Charter inhoudt. Het Europees Comité van Sociale Rechten concludeert in dat rapport dat de gedwongen uitzetting van Roma van Roemeense en Bulgaarse afkomst in de zomer van 2010 in strijd was met het non-discriminatie principe gecombineerd met het recht op huisvesting. Het Comité van Ministers heeft omwille van deze conclusies een gezamenlijke klacht ingediend tegen Frankrijk en nodigt de Franse autoriteiten uit om verslag te brengen van de ondernomen maatregelen om deze situatie aan te pakken.

4. Fiches terugkeerpraktijken per land

Hieronder vindt u informatie over de Belgische terugkeerpraktijken met betrekking tot een selectie van herkomstlanden, met name de 10 meest voorkomende asiellanden en de 10 belangrijkste landen van terugkeer (vrijwillig en gedwongen) en re-integratie. Informatie rond het verloop van de identificatie en de procedures van gedwongen terugkeer worden in deze rubriek weergegeven, zowel als de mogelijkheden van ondersteuning van vrijwillige terugkeer en re-integratie met IOM en Caritas. Cijfers van gedwongen terugkeer worden niet regelmatig publiek gemaakt, indien we ze te weten komen geven we ze hier weer. Cijfers rond re-integratiebijstand rekenen de dossiers van IOM en Caritas samen.

Door regelmatig contact met de Dienst Vreemdelingenzaken, proberen we informatie over de gedwongen terugkeerpraktijken up to date te houden. Indien de situatie in uw ervaring toch anders is dan wat hier wordt weergegeven, gelieve dit aan de helpdesk te melden. (terugkeer@vluchtelingenwerk.be, 02 274 00 38)

Overzicht landen

Afghanistan, Albanië, Armenië, Brazilië, Bulgarije, DR Congo, Georgië, Guinee, Irak, Iran, Kosovo, Macedonië, Marokko, Mongolië, Nepal, Oekraïne, Pakistan, Roemenië, Russische Federatie, Servië, Somalië, Turkije

**Indien de lezer informatie wil krijgen over een land dat niet in deze overzicht is, gelieve de helpdesk terugkeer te contacteren:
02 274 00 38 of terugkeer@vluchtelingenwerk.be**

4.1 Voornaamste herkomstlanden van asielzoekers

Afghanistan

Gedwongen terugkeer

De mogelijkheid tot gedwongen uitwijzing bestaat, maar enkel voor Afghanen afkomstig uit de regio Kaboel. (Bron: BCHV, verslag contactvergadering 11/10/2011) Het feit dat repatriëring op Kaboel opnieuw mogelijk is, komt na een beslissing van Staatssecretaris voor Migratie- en asielbeleid. Er zijn verschillende voorwaarden: de persoon moet van Kaboel afkomstig zijn, de terugkeer vindt enkel plaats naar Kaboel, de persoon heeft geen lang verblijf in België. De dossiers worden voorgelegd aan de Staatssecretaris die de beslissing neemt over de uitwijzing. Momenteel gaat het enkel om alleenstaande mannen. (Bron: gesprek DVZ diensthoofd CID, 28/11/2011)

Sinds april 2010 waren er geen gedwongen repatriëringen meer naar Afghanistan. Er werden dan enkel Afghanen opgesloten wanneer het ging over een Dublin verordening. Repatriëring naar Afghanistan vond enkel plaats wanneer betrokkene in detentie besloot vrijwillig te willen terugkeren naar Afghanistan. (Bron: gesprek CR 29/12/2010, mail van CR op 03/01/2011 en gesprek CID 27/12/2010)

Er bestaat geen bilateraal terugnameakkoord met Afghanistan maar er wordt een Memorandum of Understanding onderhandeld. De identificatie gebeurt door de ambassade op basis van een interview. De ambassade zou hier vrij streng zijn omdat het voorkomt dat personen een andere nationaliteit hebben, zoals de Pakistaanse. Documenten worden dus niet zomaar aanvaard en paspoorten streng gecontroleerd. (bron: gesprek ambassade Afghanistan 27/04/2010) Volgens DVZ bestaat er een mondeling akkoord op basis waarvan DVZ een Europees laissez passer kan afleveren nadat de ambassade de persoon als Afghaan geïdentificeerd heeft. DVZ stelt dat ze deze Europees laissez passer enkel aflevert omdat de betrokkenen vaak weigeren het nationaal paspoort te ondertekenen, en niet omdat de ambassade geen nationaal document zou willen afleveren. Op de luchthaven komt het voor dat de teruggestuurde personen nog een ondervraging - "migration check" - van een aantal uren ondergaan. (Bron: gesprek DVZ CID 26/04/2010)

Vrijwillige – ondersteunde terugkeer

Vrijwillige terugkeerondersteuning is enkel mogelijk met IOM.

Wanneer iemand zelfstandig terugkeert met ondersteuning van IOM, kan hij hulp krijgen om verder te reizen binnen Afghanistan; dit wordt geval per geval bekeken (Bron: gesprek DVZ, CID, 22/02/2010; mail IOM Vluchtelingenwerk Vlaanderen 25/02/2010). In principe kan iemand tot aan de deur begeleid worden door iemand van IOM zelf; meestal per jeep. Een en ander hangt ook af van de veiligheidssituatie. Op vlak van re-integratiebijstand beschikt IOM over een vijftal kantoren verspreid over het land die de teruggekeerde personen opvolgen. (Bron: gesprek IOM 19/04/2010) Voor alleenstaande vrouwen, kinderen of mensen die psychologische opvolging nodig hebben, is re-integratie onmogelijk. Voor minderheden zijn er geen problemen. (Bron: IOM-partnervergadering 20/10/2011)

Cijfers

Vrijwillige terugkeer: Jan-oktober 2011: 20, waarvan 14 met re-integratie

Armenië

Gedwongen terugkeer

Er is op 20/07/2011 een terugnameakkoord goedgekeurd door de Ministerraad wat de terugname en doorgeleiding van personen die zich onwettig op het grondgebied bevonden vergemakkelijkt. Dit zorgt ervoor dat er gemakkelijk een laissez passer afgeleverd wordt, zeker als de personen over identiteitsdocumenten beschikken. Voor personen die niet over identiteitsdocumenten beschikken en waarvan DVZ geen of weinig identiteitsgegevens heeft, laat DVZ hen een vragenlijst invullen en sturen die naar de ambassade. Dit verloopt vlot en meestal wordt een laissez passer afgeleverd. Armeniërs die geboren zijn in Azerbeïjan of Nagorno Karabach kunnen in sommige gevallen wel geïdentificeerd worden op basis van de gekende persoonsgegevens maar soms ook niet. (bron: gesprek met CID, DVZ op 17/11/2011)

Vrijwillige – ondersteunde terugkeer

Ondersteuning bij vrijwillige terugkeer is mogelijk zowel als re-integratiebijstand.

Cijfers

Vrijwillige terugkeer: Jan-oktober 2011: 173, waarvan 136 met re-integratie

DR Congo

Gedwongen terugkeer

Repatriëring gebeurt alleen naar de regio Kinshasa. Ook personen afkomstig uit Oost-Congo worden naar daar gerepatriëerd; als zij verder willen reizen moet dat op eigen middelen gebeuren. De huidige Congolese ambassadeur levert LP af op basis van een protocolakkoord (tussen DVZ en ambassade, administratief). Als er identiteitsdocumenten zijn, wordt een LP afgeleverd zonder interview. Indien er geen documenten zijn, maar de persoon zelf verklaard heeft uit DRC te komen, wordt een LP afgeleverd na interview op de ambassade (bron: gesprek DVZ, CID 29/06/2010).

Volgens [het ambtsbericht van het Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken](#) zijn er geen gevallen bekend van uitgeprocedeerde asielzoekers die bij terugkeer vanwege hun asielaanvraag problemen hebben ondervonden met autoriteiten. Wel zijn er gevallen bekend van uitgezette en gedwongen terugkerende asielzoekers die bij aankomst enkele uren door de DGM (immigratie- en grensbewakingsautoriteit) zijn vastgehouden voor verhoor. Teruggekeerde afgewezen asielzoekers uit Europa kunnen, overigens net als andere reizigers, op de luchthaven ook te maken krijgen met corruptie. Als een DGM-beambte vermoedt dat het om een terugkerende ex-asielzoeker gaat, doet de beambte het soms voorkomen dat de terugkeerder hiermee problemen kan krijgen waarop dan een hogere bijdrage wordt gevraagd.

Het UNHCR waarschuwt tegen gedwongen terugkeer van uitgeprocedeerde asielzoekers naar gebieden buiten Kinshasa. Personen die afkomstig zijn uit Kinshasa kunnen alleen terug als ze familie hebben en economische steun. Personen die ervan worden verdacht om onderdanen te zijn van vijandige landen (Rwanda, Uganda) lopen risico op willekeurige vasthouding en slechte behandeling. Het UNHCR adviseert dan ook dat de nationaliteit van afgewezen asielzoekers zorgvuldig wordt nagegaan alvorens over te gaan tot repatriëring naar de DRC.

Vrijwillige – ondersteunde terugkeer

Ondersteuning bij vrijwillige terugkeer is mogelijk zowel als re-integratiebijstand.

Cijfers

Vrijwillige terugkeer: Jan-oktober 2011: 5, waarvan 4 met re-integratie

Guinee

Gedwongen terugkeer

In november 2008 werd een administratieve overeenkomst ondertekend tussen België en Guinee, gericht op een vlottere samenwerking rond identificatie. Er wordt een interview afgenomen op de ambassade door de consul. Die polst naar onder andere de woonplaats en de familiebanden van de persoon. Wanneer iemand over een kopie van documenten beschikt, verloopt de identificatie iets vlotter, maar ook zonder documenten zijn er geen echte problemen. Alleen kan de beslissing zelf een tijd op zich laten wachten en is het niet helemaal duidelijk of deze in Conakry genomen wordt of door de vertegenwoordiging in België. (gesprek DVZ, CID 29/06/2010)

Vrijwillige – ondersteunde terugkeer

Ondersteuning bij vrijwillige terugkeer is mogelijk zowel als re-integratiebijstand.

Cijfers

Vrijwillige terugkeer: Jan-oktober 2011: 19, waarvan 13 met re-integratie

Irak

Gedwongen terugkeer

De contacten met de Iraakse ambassade verlopen goed. Als er geen twijfel bestaat over de identiteit van de betrokkene persoon (de persoon heeft documenten of werkt mee aan de identificatie), levert de ambassade een laissez passer. Als de betrokkene geen documenten heeft of enkel kopieën, en als de persoon niet meewerkt aan de identificatie wordt de standaardprocedure toegepast en worden de documenten naar Bagdad verstuurd ter bevestiging. Dit kan lang duren. (bron: telefonisch gesprek, DVZ, CID, 28/03/2011).

Personen worden vanuit België enkel teruggestuurd naar het Noorden, en enkel als zij van daar afkomstig zijn. De Iraakse overheid heeft beslist dat de gedwongen repatriëringen in Bagdad moeten aankomen. Personen die naar het Noorden (Erbil of Islamia) moeten doorvliegen, gaan dus eerst via de luchthaven van Bagdad, maar ze verlaten de luchthaven niet (gesprek DVZ CID 03/05/2010). Ze zouden geld krijgen van DVZ om hun vliegticket ter plaatse te kopen (mail JRS 27/04/2010, contactvergadering BCHV 11/05/2010).

Vrijwillige – ondersteunde terugkeer

Ondersteuning bij vrijwillige terugkeer is enkel mogelijk bij een terugkeer naar Noord-Irak. De re-integratiebijstand kan zowel door Caritas als door IOM georganiseerd worden. Over de specifieke procedure en de nodige documenten bericht Fedasil op zijn [website](#) onder het rubriek Nieuws. (1/08/2011) Caritas organiseert re-integratiebijstand enkel.

IOM neemt geen standpunt in over de veiligheidssituatie maar voert gewoon de keuze uit van de betrokken personen. Tot nu toe heeft de organisatie dan ook nog geen ondersteuning geweigerd. (verslag contactvergadering oktober 2010)

Cijfers

Vrijwillige terugkeer: Jan-oktober 2011: 135, waarvan 98 met re-integratie

Iran

Gedwongen terugkeer

De ambassade levert enkel reisdocumenten af voor personen die meewerken aan hun terugkeer. Personen zonder documenten die worden aangehouden, worden terug in vrijheid gesteld als er geen documenten kunnen afgeleverd worden. (Bron: gesprek met CID, DVZ, op 03/09/2010, bevestigd op 27/09/2011).

Vrijwillige – ondersteunde terugkeer

Ondersteuning bij vrijwillige terugkeer is mogelijk zowel als re-integratiebijstand.

Dit was voor een aantal maanden in 2010 niet het geval, omdat de Iraanse overheid alle terugkeren had stopgezet, maar de situatie is weer veranderd en vrijwillige terugkeer is terug mogelijk (IOM, 12/10/2010).

Cijfers

Vrijwillige terugkeer: Jan-oktober 2011: 11, waarvan 2 met re-integratie

Kosovo

Gedwongen terugkeer

De identificatie en het afleveren van een LP voor personen die naar Kosovo worden gerepatrieerd gebeurt via de autoriteiten in Kosovo en niet via de ambassade in België. In principe worden er geen interviews afgenomen op de ambassade; wanneer iemand niet meer over documenten beschikt, worden zoveel mogelijk gegevens verzameld en doorgegeven aan de Kosovaarse autoriteiten. (CID, DVZ, 04/11/2010) Op 10 oktober 2009 hebben werd tussen België en Kosovo een Memorandum of Understanding getekend rond de terugname van Kosovaren, waardoor deze zonder veel problemen verloopt. Op 12 mei 2011 is er een terugnameovereenkomst ondertekend tussen de Benelux en Kosovo.

Vrijwillige – ondersteunde terugkeer

Ondersteuning bij vrijwillige terugkeer is mogelijk zowel als re-integratiebijstand.

Cijfers

Vrijwillige terugkeer: Jan-oktober 2011: 253, waarvan 158 met re-integratie

Pakistan

Gedwongen terugkeer

Sinds het bestaan van het terugnameakkoord tussen de EU en Pakistan van 7 oktober 2010, is er een vrij goede samenwerking met de ambassade en worden laissez passers een stuk vlotter afgeleverd dan voorheen. Op basis van een gesprek op de ambassade en bestaande documenten, vindt de identificatie plaats. Wanneer het toepassingsprotocol ondertekend zal zijn, zal de terugname hoogstwaarschijnlijk nog vlotter gebeuren. (Bron: gesprek CID, DVZ, 17/11/2011)

Vrijwillige – ondersteunde terugkeer

Ondersteuning bij vrijwillige terugkeer is mogelijk zowel als re-integratiebijstand door IOM.

Als iemand terugkeert zonder paspoort wordt hij onmiddellijk aangehouden op de luchthaven voor een interview van 2 tot 3 uur door de lokale autoriteiten. Indien de persoon cash geld bij zich heeft, zal hij onder druk gezet worden om het af te geven. Let er ook op dat op de tweede bladzijde van het paspoort de religie vermeld staat. (Bron: IOM, REAB-partnervergadering 20/10/2011)

Cijfers

Vrijwillige terugkeer: Jan-oktober 2011: 21, waarvan 17 met re-integratie

Russische Federatie

Gedwongen terugkeer

Wanneer een persoon over documenten beschikt, verloopt de identificatie makkelijk: een kopie van een paspoort of een geboorteakte volstaat opdat de ambassade een LP aflevert. Wanneer een persoon niet over documenten beschikt verloopt het veel trager; er wordt dan een lokaal buurtonderzoek door de Russische politie georganiseerd waarin ze onder andere met een foto op zoek gaan naar de identiteit van de persoon. Dit kan veel tijd in beslag nemen (2 à 3 maanden). (bron: gesprek DVZ, CID, 01/09/2010) Voor personen die niet willen meewerken aan repatriëring zou de ambassade in de regel weigerachtig zijn om de identificatie uit te voeren. Beweringen dat deze praktijk zijn grondslag vindt in de Russische grondwet konden niet worden bevestigd via contacten met Russische juristen. (bron: Vluchtelingenwerk Vlaanderen).

Naar Tsjetsjenië zelf vindt geen rechtstreekse gedwongen terugkeer plaats. DVZ maakt geen onderscheid tussen Tsjetsjenen of andere onderdanen van de Russische Federatie. Reaptriëringen gebeuren altijd naar Moskou. (bron: gesprek met DVZ, CID 12/09/2011) In 2010 zouden toch maar heel weinig Tsjetsjenen teruggestuurd zijn. (bron: gesprek met CID, DVZ, 24/02/2010) Het grootste deel van deze mensen werd niet naar de Russische Federatie zelf, maar naar andere EU-landen gebracht, in het kader van de Dublin verordening.

Vrijwillige – ondersteunde terugkeer

Ondersteuning bij vrijwillige terugkeer is mogelijk zowel als re-integratiebijstand.

In 2010 was er vaak een probleem met documenten bij mensen die vrijwillig wilden terugkeren. De ambassade verwees toen mensen automatisch terug naar DVZ. Deze situatie is nu gedeeltelijk opgelost door een attest dat de betrokkene bij DVZ kan afhalen waarop verklaard wordt dat de persoon wenst terug te keren. Dat moet aan de ambassade afgegeven worden, die het dossier doorstuurt naar Moskou, waarop de identificatieprocedure wordt opgestart. Dit kan 2 tot 3 maanden duren. Vaak ging het echter om Tsjetsjenen die eerst in Polen gewoond hadden en die daar wel papieren hadden; in dat geval kan DVZ via de Poolse ambassade wel die papieren trachten te bekomen. (bron DVZ, CID, 01/09/2010)

Cijfers

Vrijwillige terugkeer: Jan-oktober 2011: 229, waarvan 166 met re-integratie

Servië

Gedwongen terugkeer

Sinds het in gebruik nemen van het Europees terugnameakkoord (van kracht sinds september 2007) gaat de identificatie van Servische onderdanen vlotter. Wanneer een persoon geen documenten heeft, wordt een lokaal buurtonderzoek georganiseerd door de Servische politie. Ook in dit geval duurt de identificatie maar een drietal weken meer. Bij Roma en minderjarigen verloopt dit soort onderzoek minder goed. (bron: DVZ, CID, 24/02/2010, bevestigd op 25/10/2011)

Vrijwillige – ondersteunde terugkeer

Ondersteuning bij vrijwillige terugkeer is mogelijk zowel als re-integratiebijstand voor personen die voor 1 januari 2010 naar België zijn gekomen. Personen die na 31 januari 2009 naar België zijn gekomen krijgen alleen hun vliegticket vergoed en IOM zorgt er voor dat personen die terugkeren kosteloos aankomen op hun plaats van bestemming. Re-integratiebijstand is enkel mogelijk in uitzonderlijke gevallen.

Cijfers

Vrijwillige terugkeer: Jan-oktober 2011: 139, waarvan 11 met re-integratie

4.2 Andere belangrijke landen van terugkeer (gedwongen en ondersteund)

Albanië

Gedwongen terugkeer

Repatriëring kan vlot verlopen op basis van een Europese LP die DVZ kan uitschrijven, in het kader van een administratief bilateraal akkoord (bron: DVZ, CID 25/02/2010).

Vrijwillige – ondersteunde terugkeer

Ondersteuning bij vrijwillige terugkeer is mogelijk zowel als re-integratiebijstand voor personen die voor 1 januari 2011 naar België zijn gekomen. Personen die na 31 december 2010 naar België zijn gekomen krijgen alleen hun vliegticket vergoed en IOM zorgt ervoor dat personen die terugkeren kosteloos aankomen op hun plaats van bestemming.

Cijfers

Vrijwillige terugkeer: Jan-oktober 2011: 10, waarvan 4 met re-integratie

Brazilië

Gedwongen terugkeer

Repatriëring is in de regel gemakkelijk te organiseren door DVZ. In de voorbije jaren waren er steeds veel gedwongen verwijderingen (evenals ondersteunde terugkeer). Veel personen blijken in het bezit te zijn van een geldig paspoort, waardoor repatriëring snel kan gebeuren.

Enige problemen zijn veroorzaakt door het feit dat er geen rechtstreekse vluchten vanuit Brussel zijn. Daarom vereist een dergelijke repatriëring steeds een transit in een ander Europees land. Gelet op de beperkingen voor het aantal toegestane transits per dag en de specifieke eisen van bepaalde luchtvaartmaatschappijen, kan dit betekenen dat, vooral tijdens de vakantieperiodes, vluchten opnieuw aangevraagd moeten worden. Dit heeft tot gevolg dat de opsluitingstermijn in de gesloten centra in afwachting van de repatriëring soms aanzienlijk langer is. (bron: [jaarverslag 2009 DVZ](#))

Vrijwillige – ondersteunde terugkeer

Ondersteuning bij vrijwillige terugkeer is mogelijk. Voor re-integratie bijstand gelden strengere voorwaarden.

Cijfers

Vrijwillige terugkeer: Jan-oktober 2011: 604, waarvan 68 met re-integratie

Bulgarije

Gedwongen terugkeer

Personen met de Bulgaarse nationaliteit zijn gemakkelijk repatriëerbaar op basis van een Europees LP dat DVZ kan verstrekken (bron: DVZ, CID, 25/02/2010)

Vrijwillige – ondersteunde terugkeer

Ondersteuning bij terugkeer is mogelijk, maar enkel in de vorm van reisbijstand (regels voor onderdanen van landen die na 2004 tot de EU zijn toegetreden).

In uitzonderlijke gevallen kan re-integratiebijstand toegestaan worden.

Cijfers

Vrijwillige terugkeer: Jan-oktober 2011: 15, waarvan 3 met re-integratie

Georgië

Gedwongen terugkeer

De identificatie door de Dienst Vreemdelingenzaken en het bekomen van een laissez passer gebeurt vlot. (Bron: DVZ, CID, 28/11/2011)

Vrijwillige – ondersteunde terugkeer

Ondersteuning bij vrijwillige terugkeer is mogelijk zowel als re-integratiebijstand.

Cijfers

Vrijwillige terugkeer: Jan-oktober 2011: 36, waarvan 32 met re-integratie

Macedonië

Gedwongen terugkeer

Voor de identificatie door de Dienst Vreemdelingenzaken en het bekomen van een laissez passer, zijn er geen problemen voor Macedoniërs. (Bron: DVZ, CID, 28/11/2011)

Vrijwillige – ondersteunde terugkeer

Ondersteuning bij vrijwillige terugkeer is mogelijk zowel als re-integratiebijstand.

Cijfers

Vrijwillige terugkeer: Jan-oktober 2011: 191, waarvan 12 met re-integratie

Marokko

Gedwongen terugkeer

De medewerking van de Marokkaanse consulaten aan de identificatie en terugname hangt sterk af van welk van de drie consulaten gecontacteerd wordt: in het consulaat van Brussel verloopt de medewerking erg slecht, in dat van Luik iets beter en in Antwerpen verloopt het goed. Zowel in Brussel als in Luik identificeert men vooral op basis van vingerafdrukken die voor verificatie langs Rabat gaan. In het consulaat van Brussel is het een hopeloze situatie wanneer er geen (kopies van) documenten voorhanden zijn. In het consulaat van Antwerpen neemt men wel interviews af. Wanneer een persoon met een laissez passer teruggestuurd wordt (en er zijn geen documenten of vingerafdrukken), ondergaat deze ter plaatse opnieuw een identiteitscontrole. Het is in het verleden gebeurd dat deze personen terug naar België werden gestuurd, maar dat zou nu zelden gebeuren. (Bron: gesprek CID 06/05/2010)

Vrijwillige – ondersteunde terugkeer

Ondersteuning bij vrijwillige terugkeer is mogelijk zowel als re-integratiebijstand.

Cijfers

Vrijwillige terugkeer: Jan-oktober 2011: 25, waarvan 9 met re-integratie

Mongolië

Gedwongen terugkeer

De identificatie verloopt relatief vlot; vooral wanneer er documenten (originelen en kopieën) voorhanden zijn. Vingerafdrukken worden niet gebruikt in Mongolië ter identificatie. Er worden geen interviews meer afgenomen op de ambassade. DVZ meldt dat er vaak valse namen worden gebruikt door Mongoolse asielzoekers wat de identificatie niet vergemakkelijkt (bron gesprek DVZ, CID, 25/02/2010).

Vrijwillige – ondersteunde terugkeer

Ondersteuning bij vrijwillige terugkeer is mogelijk zowel als re-integratiebijstand.

Cijfers

Vrijwillige terugkeer: Jan-oktober 2011: 116, waarvan 39 met re-integratie

Oekraïne

Gedwongen terugkeer

De identificatie en terugname verlopen relatief vlot dankzij het Europees terugnameakkoord. De identificatie van aangehouden personen kan veel tijd in beslag nemen, tot 3 maand of zelfs meer. Repatriëring gebeurt via Kiev. (gesprek DVZ, CID, 26/02/2010)

Vrijwillige – ondersteunde terugkeer

Van het Europees terugnameakkoord dat in 2007 ondertekend werd met Oekraïne traden begin 2010 ook een aantal bepalingen over de terugname van onderdanen van derde landen en staatlozen in werking. De bepalingen met betrekking tot onderdanen van de ondertekenende partijen waren al van 2007 van toepassing. (Bron: ECRE, press releases, 01/03/2010, "[The EU-Ukraine Readmission Agreement: Myths, Facts and Risks](#)")

Cijfers

Vrijwillige terugkeer: Jan-oktober 2011: 211, waarvan 16 met re-integratie

Roemenië

Gedwongen terugkeer

Repatriëring is in de regel gemakkelijk te organiseren door DVZ met EU laissez passer (in bilateraal akkoord). Het land staat al een tijd op één in de top van de verwijderingen.

Vrijwillige – ondersteunde terugkeer

Ondersteuning bij terugkeer is mogelijk, maar enkel in de vorm van reisbijstand (regels voor onderdanen van landen die na 2004 tot de EU zijn toegetreden).

In uitzonderlijke gevallen kan re-integratieondersteuning, georganiseerd door Caritas, toegestaan worden.

Cijfers

Vrijwillige terugkeer: Jan-oktober 2011: 35, waarvan 8 met re-integratie

Turkije

Gedwongen terugkeer

Aangehouden personen zijn gemakkelijk te repatriëren, zelfs met vervallen ID-kaart of paspoort. Regelmatig vinden er beveiligde vluchten plaats. (Bron: gesprek CID, 25/02/2010)

Vrijwillige – ondersteunde terugkeer

Ondersteuning bij vrijwillige terugkeer is mogelijk zowel als re-integratiebijstand door IOM.

Cijfers

Vrijwillige terugkeer: Jan-oktober 2011: 7, waarvan 3 met re-integratie

4.3 Andere landen (relevant op internationaal niveau)

Somalië

Gedwongen terugkeer

Er is een nieuwe Somalische ambassade geopend. De gegevens zijn: Koloniënstraat 11, 1000 Brussel, tel +0032 02 5176030, fax +0032 02 5176530, e-mail somalrep@gmail.com. Dit maakt het mogelijk om mensen te identificeren op basis van een interview en kunnen er laissez passers worden afgeleverd. Er worden echter geen mensen teruggestuurd omwille van de veiligheidssituatie. (bron: gesprek met CID, DVZ 27/09/2011)

Vrijwillige – ondersteunde terugkeer

Wat betreft vrijwillige of ondersteunde terugkeer naar Somalië is de terugkeer naar Mogadishu niet mogelijk. Naar het noorden van het land zou het eventueel wel kunnen, indien de persoon in bezit is van een geldig reisdocument.

Als de persoon geen reisdocumenten heeft is het onmogelijk.

Aangezien IOM niet ter plaatse is, zal de bijstand waarschijnlijk beperkt blijven tot een vliegticket en zakgeld; re-integratieprojecten zijn hoogstwaarschijnlijk niet mogelijk. (bron IOM 23/11/2010 en 21/02/2011)

Cijfers

Vrijwillige terugkeer: Jan-oktober 2011: 1 zonder re-integratie

Nepal

Gedwongen terugkeer

Volgens de Cel Identificatie van DVZ beweren veel Nepalezen valselijk dat zij van Bhutan afkomstig zijn. Wanneer het vermoeden dat iemand Nepalees is bevestigd wordt door de beslissing van het CGVS (indien er een asielaanvraag was), en door een interview met een DVZ ambtenaar en een tolk, dan kan DVZ een Europees laissez passer uitschrijven, zonder tussenkomst van de Nepalese ambassade. Dit kan op basis van een administratief akkoord met de immigratiedienst in Nepal. Wanneer DVZ twijfels heeft, vraagt DVZ advies aan de Nepalese ambassade die een interview verricht om te bepalen of de persoon door Nepal kan worden teruggenomen. Tot nu toe zijn daar geen problemen mee ondervonden (bron: CID, 28/12/2010).

Vrijwillige – ondersteunde terugkeer

Ondersteuning bij vrijwillige terugkeer is mogelijk zowel als re-integratiebijstand.

Cijfers

Vrijwillige terugkeer: Jan-oktober 2011: 11, waarvan 10 met re-integratie

5. Overzicht terugname- en overname akkoorden

LAND	AKKOORD OP EU NIVEAU	AKKOORD OP BENELUX NIVEAU	AKKOORD OP BELGISCH NIVEAU
Afghanistan			in onderhandeling
Albanië	in werking sinds 1/05/2006		
Algerije	onderhandeling terugname-akkoord	in onderhandeling	in onderhandeling
Armenië		ondertekend op 3 juni 2009 - terugnameovereenkomst goedgekeurd door Ministerraad 20 juli 2011	
Azerbeidzjan		in onderhandeling - geen resultaat in 2010	
Bangladesh		in onderhandeling	
Bosnië-Herzegovina	in werking sinds 1/01/2008		ontwerp van toepassingsprotocol van het Europees akkoord werd voorbereid in 2009
Bulgarije		in werking	
Burundi		Memorandum of Understanding getekend op 4 mei 2009	
Cape Verde		onderhandelingen zijn gaande	
China	met Hong Kong in werking sinds 1/03/2004	gepland	
Cyprus		in onderhandeling	
Duitsland		in werking	
DR Congo			samenwerkingsakkoord voor identificatie, terugname en re-integratie, en strijd tegen illegale migratie vanuit DRC
Ecuador			in werking
Estland		in werking	
Filippijnen		in onderhandeling	
Frankrijk		in onderhandeling	
Georgië	akkoord in werking sinds 1 maart 2011		in onderhandeling
Guinee			in onderhandeling
Hongarije		in werking	
Hongkong	in werking		
India			in onderhandeling
Iran			in onderhandeling
Kosovo		in werking	ondertekend op 20 oktober 2009
Kroatië		in werking	
Letland		in werking	
Litouwen		in werking	
Macao	in werking sinds 1/06/2004		
Macedonië	in werking sinds 1/01/2008		

LAND	AKKOORD OP EU NIVEAU	AKKOORD OP BENELUX NIVEAU	AKKOORD OP BELGISCH NIVEAU
Mali		in onderhandeling - geen resultaat in 2009	
Marokko	formele onderhandelingen verdergezet maar nog niet afgesloten		
Moldavië	in werking sinds 1/01/2008		
Mongolië		in onderhandeling	
Montenegro	in werking sinds 1/01/2008		
Nepal			mondelinge overeenkomst
Niger			mondelinge overeenkomst
Nigeria		in onderhandeling - in 2009 geen resultaat	
Oekraïne	in werking, sinds 1/01/2008 - de bepalingen over de terugname van onderdanen van derde landen en staatlozen zijn in werking getreden in januari 2010	ontwerp van het toepassingsprotocol van het Europees akkoord werd in 2009 voorbereid	
Oostenrijk		in werking	
Pakistan	in werking sinds 7/10/2010 protocol moet worden ondertekend		
Roemenië		in werking	
Russische Federatie	in werking sinds 1/06/2007, ook van toepassing op onderdanen van derde landen (toepassingsprotocollen moeten nog uitgewerkt worden)	toepassingsprotocol van het Europees akkoord ondertekend	in onderhandeling
Servië	in werking sinds 1/01/2008		
Slovenië		in werking	
Slowakije		in werking	
Sri Lanka	in werking sinds 1/05/2005		
Togo			mondelinge overeenkomst
Tsjechië		in onderhandeling - geen resultaat in 2009	
Turkije	Akkoord bereikt. Moet nog worden ondertekend		
Vietnam			Memorandum of Understanding sinds januari 2009 ondertekend
Zwitserland		in werking	

Links voor verdere informatie

European Country of Origin Information Network

<http://www.ecoi.net/>

Vluchtelingenwerk Vlaanderen vzw

<http://www.vluchtelingenwerk.be>

Planetsearch

<http://www.vluchtelingenwerk.be/landeninfo>

International Crisis Group

<http://www.crisisgroup.org>

DVZ

<http://www.dofi.fgov.be/>

CGVS

<http://www.cgra.be/nl/>

Fedasil

<http://www.fedasil.be>

<http://www.vrijwilligeterugkeer.be>

Caritas

<http://www.caritas-int.be/>

Caritas Reintegration

<http://www.reintegrationcaritas.be/nl>

IOM Belgium

<http://www.belgium.iom.int/REAB/>

AVRR - Assisted voluntary return

<http://avrr.belgium.iom.int/en/home.html>

CIRE asbl

<http://www.cire.be>

UNHCR

<http://www.unhcr.org>

ECRE

<http://www.ecre.org/>

PICUM

<http://www.picum.org/>

Kruispunt Migratie en Intergratie

<http://www.vreemdelingenrecht.be/>

MinBuZa

<http://diplomatie.belgium.be>

Amnesty International

<http://www.amnesty.org/>

Human Rights Watch

<http://www.hrw.org>

UK Home Office

<http://www.homeoffice.gov.uk/>

US Country Reports

<http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/>

RVV

<http://www.rvv-cce.be/default.asp?lang=nl>

BCHV

<http://www.cbar-bchv.be/introNL.htm>

Beweging voor Kinderen zonder Papieren

<http://www.kzp.be/wordpress/>

Centrum voor Gelijkheid van Kansen

<http://www.diversiteit.be/>

Ambtsberichten van het Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken

<http://www.rijksoverheid.nl/ministeries/bz/documenten-en-publicaties>

Lijst met gebruikte afkortingen

BGV	Bevel om het Grondgebied te Verlaten
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees
DVZ	Dienst Vreemdelingenzaken
CID	Cel Identificatie, Dienst Vreemdelingenzaken
CR	Cel Repatrieringen, Dienst Vreemdelingenzaken
SB	Subsidiaire Bescherming
Repatriëring	Gedwongen terugkeer georganiseerd door de overheid, vanuit een gesloten centrum
Grensleding	verwijdering van illegalen die legaal of illegaal in de buurlanden hebben verbleven en die mits de bilaterale akkoorden die er bestaan tussen België, Nederland, Luxemburg, Frankrijk en Duitsland, naar de grens kunnen worden geleid of tenzij betrokkene over een geldige verblijfsvergunning beschikt om zich naar één van die buurlanden te begeven.
Terugdrijving	verwijdering van personen aan wie de toegang tot het grondgebied aan de grens wordt geweigerd. Zij worden (eventueel na opsluiting) teruggebracht naar het laatste land van waaruit zij naar België kwamen.
CGVS	Commissariaat Generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen
RVV	Raad voor Vreemdelingenbetwistingen
BCHV	Belgisch Comité voor Hulp aan Vluchtelingen
MoU	Memorandum of Understanding
IOM	International Organisation for Migration
REAB	Return en Emigration of Asylum Seekers ex-Belgium: de naam van het programma voor de ondersteuning van vrijwillige terugkeer, gefinancierd door de Belgische overheid en uitgevoerd door IOM en Caritas
LP	Laissez passer
UNHCHR	United Nations High Commissioner for Human Rights
HRW	Human Rights Watch
AI	Amnesty International
IMC	International Medical Corps
ICRC	International Committee of the Red Cross
ECOI.net	European Country of Origin Information Network
ICG	International Crisis Group
Fedasil	Federaal Agentschap voor de Opvang van Asielzoekers
CIRE	Coordination et Initiatives pour et avec les Réfugiés et Etrangers
ECRE	European Council on Refugees and Exiles
PICUM	Platform for International Cooperation on Undocumented Migrants
Kruispunt MI	Kruispunt Migratie en Integratie
MinBuZa	Ministerie van Buitenlandse Zaken
EU	Europese Unie

Disclaimer

Vluchtelingenwerk Vlaanderen tracht in deze nieuwsbrief objectieve, transparante en actuele informatie te bundelen, maar kan geen garanties bieden betreffende de juistheid of volledigheid ervan. Vluchtelingenwerk Vlaanderen is niet verantwoordelijk voor de juistheid, volledigheid of geschiktheid van de informatie die via de nieuwsbrief wordt verkregen, voor welk gebruik dan ook. De nieuwsbrief heeft louter als doel te informeren en door te verwijzen; er kunnen geen rechten worden ontleend aan deze nieuwsbrief. De weergegeven informatie en eventuele opinies weerspiegelen niet de standpunten van Vluchtelingenwerk Vlaanderen. In de nieuwsbrief bevinden zich verwijzingen naar websites en publicaties van andere organisaties. De standpunten daarin weerspiegeld zijn niet de standpunten van Vluchtelingenwerk Vlaanderen, en evenmin is Vluchtelingenwerk Vlaanderen aansprakelijk voor de inhoud van deze websites of publicaties.